

Lehdistötiedote

Luxemburg, 14. helmikuuta 2020

Komissio on huolehtinut Euratom-sopimuksen mukaisista ydinturvallisuusalan vastuistaan, mutta tietyt parannukset ovat mahdollisia, toteavat tarkastajat

Ydinturvallisuus on yleisesti ottaen niiden EU:n jäsenvaltioiden vastuulla, jotka hyödyntävät ydinenergiaa. Myös Euroopan komissiolla on silti ydinalalla tiettyjä vastuualueita, jotka koskevat pääasiassa lainsäädäntöä ja valvontaa. Euroopan tilintarkastustuomioistuimen uuden kertomuksen mukaan komissio on huolehtinut näistä vastuistaan, mutta se voisi vielä päivittää oikeudellista kehystä ja sisäisiä suuntaviivojaan.

Ydinenergian rauhanomaisesta käytöstä EU:ssa määrätään vuonna 1957 tehdyssä Euratomin perustamissopimuksessa. Ydinlaitosten luvanhaltijat (toiminnanharjoittajat) ovat ensisijaisesti vastuussa laitostensa turvallisuudesta kansallisten valvontaviranomaisten valvonnassa. Euratom on direktiivein vahvistanut perusnormit väestön ja työntekijöiden terveyden suojelemiseksi ionisoivan säteilyn aiheuttamilta vaaroilta. Neuvosto vahvistaa komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan direktiivejä ydinturvallisuuden, turvallisuutta koskevien perusnormien sekä radioaktiivisen jätteen ja käytetyn ydinpolttoaineen huollon aloilla. Neuvosto myös päivittää direktiivejä säännöllisesti.

Lisäksi komissio valvoo, että jäsenvaltiot saattavat direktiivit osaksi kansallista lainsäädäntöään, ja käynnistää tarvittaessa rikkomusmenettelyt. Komissio myös tutkii jäsenvaltioiden suunnittelemat ydinalan investointihankkeet arvioidakseen, ovatko ne Euratomin perustamissopimuksen mukaisia. Komissiolla on valtuudet tarkastaa ilman, vesistöjen ja maaperän radioaktiivisuustasoa valvovien jäsenvaltioiden laitosten toiminta ja tehokkuus. Lisäksi komissio käyttää, hallinnoi ja kehittää Euroopan yhteisön säteilyhäätätilanteita koskevaa nopean tietojenvaihdon ECURIE-järjestelmää. Se perustettiin vuonna 1986 tapahtuneen Tšernobylin onnettomuuden jälkeen mahdollistamaan tietojenvaihto ydinalan hätätilanteessa. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksessa keskityttiin toimintoihin, joita komissio toteutti toimivaltuuksiensa ja vastuidensa nojalla.

Lehdistötiedotteessa esitetään Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen keskeiset tiedot. Kertomus on saatavilla kokonaisuudessaan sivustolla eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

“Komissio on yleisesti ottaen huolehtinut ydinalan vastuistaan”, toteaa kertomuksesta vastaava Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsen João Figueiredo. “Tilintarkastustuomioistuin kuitenkin suosittelee niiden säännösten, toimintatapojen ja menettelyjen päivittämistä, joilla nykyisin arvioidaan Euratom-direktiivien saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä, annetaan lausuntoja ydinalan investoinneista ja tarkastetaan radioaktiivisuutta valvovia laitoksia”.

Tarkastajat tutkivat tarkastukset, jotka komissio kohdisti kolmen viimeaikaisen Euratom-direktiivin toteuttamiseen jäsenvaltioissa (radioaktiivista jätettä ja käytettyä ydinpolttoainetta koskeva direktiivi, muutettu ydinturvallisuudsdirektiivi sekä säteilyturvallisuudsdirektiivi). Suuri osa jäsenvaltioista oli määräaikaan mennessä ilmoittanut komissiolle säteilyturvallisuudsdirektiiviä ja muutettua ydinturvallisuudsdirektiiviä koskevista täytäntöönpanotoimistaan. Sen sijaan kaikki jäsenvaltiot eivät panneet oikein täytäntöön radioaktiivista jätettä ja käytettyä ydinpolttoainetta koskevaa direktiiviä. Komissio aloitti siksi 15 rikkomusmenettelyä, joista useimmat olivat edelleen käynnissä tarkastuksen ajankohtana.

Vuoden 2019 lopussa 14:ssä EU:n jäsenvaltiossa toimi 124 ydinreaktoria (luvuissa on otettu huomioon Yhdistynyt kuningaskunta). Neljässä näistä jäsenvaltioista oli rakenteilla uusia reaktoreita. Säteilyhäätälanteessa komission tehtävät rajoittuvat ECURIE-järjestelmän hallinnoimiseen, koska valmiusjärjestelyistä ja -toiminnasta huolehtiminen kuuluu jäsenvaltioiden vastuulle. Komissio on täydentänyt ECURIE-järjestelmää Euroopan säteilytietojen vaihtojärjestelmällä (EURDEP). Se on verkkoalusta, jonka kautta viranomaiset saavat lähes reaaliaikaisia radiologisia valvontatietoja. Tarkastajien näkemys on, että järjestelmä toimii yleisesti ottaen hyvin, vaikkakin sitä voitaisiin vielä parantaa.

Tarkastajat panivat merkille, että nykyinen kehys, jonka mukaisesti annetaan lausuntoja siitä, noudattavatko ydinalan investoinnit Euratom-sopimusta, ei vastaa ydinturvallisuusalan viimeisintä poliittista, lainsäädännöllistä ja teknologista kehitystä. Tarkastajat suosittelevat myös, että menettelyjä, joita käytetään tarkastettaessa radioaktiivisuutta valvovien kansallisten laitosten tehokkuutta, tarkistetaan ja lujitetaan.

Toimittajille tiedoksi

Kansainvälinen ydinturvallisuuslainsäädäntö pohjautuu perusperiaatteeseen, jonka mukaan vastuu ydinlaitosten turvallisuudesta kuuluu kansalliselle tasolle. Hallitusten tehtävänä on säännellä ydinturvallisuutta, ja ydinlaitosten toiminnanharjoittajat ovat viime kädessä vastuussa laitostensa turvallisuudesta. Kansainvälinen atomienergiajärjestö (IAEA) on maailmanlaajuinen hallitustenvälinen tieteellisen ja teknisen yhteistyön foorumi ydinalalla.

EU:ssa sovelletaan vuonna 1957 laadittua Euratom-sopimusta, jolla perustettiin Euroopan atomienergiayhteisö (Euratom). Se on oma erillinen oikeushenkilönsä, vaikka sillä onkin samat jäsenet kuin EU:lla ja sitä hallinnoivat EU:n toimielimet. Euratom on direktiivein vahvistanut perusnormit väestön ja työntekijöiden terveyden suojelemiseksi ionisoivan säteilyn aiheuttamilta vaaroilta.

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksessa keskityttiin toimintoihin, joita komissio toteutti Euratom-sopimuksen nojalla. Tarkoituksena ei ollut perehtyä kansainväliseen ydinturvallisuuskehukseen tai sen soveltamiseen jäsenvaltioissa eikä tutkia ydinturvallisuuteen liittyviä teknisiä näkökohtia.

Tilintarkastustuomioistuin on aiemmin laatinut ydinvoimaloiden käytöstäpoistoa koskevista EU:n avustusohjelmista [erityiskertomuksen 22/2016](#).

Erityiskertomus 3/2020 ”Komissio edistää ydinturvallisuutta EU:ssa, mutta päivitykset ovat tarpeen” on saatavilla tilintarkastustuomioistuimen sivustolla (eca.europa.eu) 23:lla EU:n kielellä.

Kertomusta koskevat tiedustelut

Claudia Spiti - claudia.spiti@eca.europa.eu – puhelin: (+352) 4398 45547 /
matkapuhelin: (+352) 691 553547